

БОРОТЬБА ПРОТИ НЕДОБРОСОВІСНИХ ПАТЕНТНИХ ЗАЯВОК НА ВИНАХОДИ В КИТАЇ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Андрощук Г. О.,

*канд. екон. наук, доцент, головний науковий співробітник
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ORCID 0000-0003-0781-9740
м. Київ, Україна*

Роль інтелектуальної власності (ІВ) в загальному економічному і соціальному розвитку Китаю стає все більш вагомим, і Китай перетворюється з великого імпортера ІВ на великого генератора ІВ. За даними провідного регулятора ринку в Китаї, з моменту набрання чинності «Закону про боротьбу з недобросовісною конкуренцією» (Anti-Unfair Competition Law) 30 років тому, розслідувано та розглянуто 757 000 справ про недобросовісну конкуренцію. Згідно інформації Державного управління регулювання ринку, за цей період загалом було сплачено штрафів або конфісковано грошей на суму 12,88 млрд юанів (близько 1,8 млрд дол. США). Закон про боротьбу з недобросовісною конкуренцією, прийнятий у 1993 р. та згодом доповнений у 2017 та 2019 рр., регулює діяльність бізнес-операторів щодо недобросовісної конкуренції, включаючи порушення комерційної таємниці та комерційний підкуп. За даними адміністрації, лише у 2022 р. органи регулювання ринку Китаю розслідували та розглянули 9069 випадків порушення цього закону, наклавши штрафи на загальну суму 620 млн юанів [1].

Китай прагне над посиленням регулювання ринкової конкуренції та правозастосування щодо недобросовісної конкуренції, прагнучи забезпечити участь суб'єктів підприємництва у чесній конкуренції на ринку та користування рівним правовим захистом. Недобросовісне подання заявок на товарні знаки протягом останніх десятиліть стало у Китаї великою проблемою [2]. Завдяки цьому в китайському правовому середовищі відбулися деякі покращення, хоча для вирішення цієї проблеми ще багато треба зробити. Що ж стосується патентів на винаходи, то недобросовісні патентні заявки не отримали належної уваги, на яку вони заслуговують. Багато компаній, що ведуть бізнес на міжнародному рівні, стикаються з китайськими патентами на винаходи, які були застосовані за, м'яко кажучи, сумнівних обставин. Тому те, що Відомство з інтелектуальної власності Китаю (CNIPA) докладає більше зусиль для боротьби з недобросовісними патентними заявками на винаходи, є позитивним кроком.

Політика ІВ в Китаї змінюється з акценту кількості на підвищення якості. За останні п'ять років китайський уряд вжив низку заходів проти недобросовісних патентних заявок і зміни політики заохочення від просування кількості реєстрацій патентів, сприяння подачі патентів високої вартості. Однак, попри вжиті заходи, проблема зали-

---

шається. Про це свідчить неймовірне зростання кількості патентних заявок, поданих у Китаї за останнє десятиліття — з 1,2 млн у 2010 р. до 5,2 млн у 2020 р. Відповідно кількість недобросовісних патентних заявок (bad faith patent application (BFPA)) на винаходи також зростає.

Зазначимо, що з червня 2017 р. реалізується проект ЄС IP Key China, покликаний розширити співпрацю між ЄС і Китаєм з окремих проблем, що виникають у галузі ІВ. Проект очолює Європейська комісія, яка доручила його реалізацію та фінансування Відомству інтелектуальної власності Європейського Союзу (EUIPO). Метою проекту є сприяння поступовому зближенню Китаю з європейськими стандартами у законодавстві, захисті та забезпеченні дотримання прав ІВ, а також розвитку передового досвіду. Більш докладно див. «Дослідження недобросовісних патентних заявок в Китаї» (Study on Bad Faith Patent Application in China) [3].

CNIPA класифікує BFPA на дев'ять різних типів (спочатку три типи були визначені в 2007 р., шість типів у 2017 р., а тепер дев'ять типів у 2021 р.), таким чином підкреслюючи складність питань і відповідні регуляторні заходи, необхідні для роботи з BFPA. Регуляторні обмеження щодо BFPA протягом останнього десятиліття постійно оновлювалися та посилювалися адміністративні норми в законодавчих заходах, включаючи додавання принципу добросовісності до статті 20 Закону про патенти (поправка 2020). На додаток до оновлених визначень і процедур експертизи для BFPA у 2021 р., два основних оновлення для адміністративних правил проти BFPA включають додання BFPA як причини для відмови та додання BFPA як підстави для визнання недійсним, згідно Правил застосування Закону про патенти опубліковано в листопаді 2020 р., а проект поправки до Керівних принципів патентної експертизи опубліковано в серпні 2021 р. CNIPA. Все це зміцнює позиції CNIPA та власників патентів у боротьбі з BFPA. Загалом нещодавні нормативні зміни є позитивними у вирішенні важливої проблеми BFPA в Китаї. CNIPA оприлюднило також рекомендації щодо стримування ненормальної діяльності із подання недобросовісних заявок на патенти. CNIPA підготувало з аходи щодо регулювання патентних заявок. Аномальна діяльність визначається як така, що порушує принципи добросовісності та порядок нормального подання та судового переслідування. Деякі приклади: — подання одночасно або послідовно кількості патентних заявок, які є очевидно тим самим або по суті утворені простою комбінацією різних ознак або елементів; виготовлення, підробка або зміна вмісту, експериментальних даних або технічних ефектів на винахід, або копіювання, заміна разом існуючих технологій або існуючих конструкцій у винаході; подання ряду патентних заявок від імені різних заявників у різний час і через інше місцеве патентне бюро, поки справи фактично належать або контролюються або пов'язані з певною стороною, щоб уникнути заходів регулювання. У разі виявлення ненормальної діяльності CNIPA може формувати спеціальну експертизу робочої групи або уповноважити експерта(ів). почати спеціальну процедуру експертизи згідно з цими Заходами, про результати розслідування буде по-

---

відомлено заявника, і він буде запрошений добровільно відкликати відповідну(і) заявку(и) на патент або дати відповідь на результати розслідування [4]. Зрештою, придушення СНІРА недобросовісних патентних заявок на винаходи сприятиме високоякісному розвитку ІВ підприємств, як це розуміється у 14-му п'ятирічному плані захисту та використанню національних прав інтелектуальної власності.

Щоб позбутися недобросовісних патентних заявок, СНІРА останнім часом зосередило увагу на сфабрикованих та плагіатних патентних заявках та наклало адміністративні штрафи на низку агентств, які діяли щодо недобросовісних патентних заявок з порушенням правил, та включила їх до чорного списку серйозних порушень та ненадійності.

Розглянемо чотири типові приклади недобросовісних патентних заявок, опублікованих СНІРА [5].

1. Патентне агентство подає плагіатну чи сфабриковану заявку на патент.

Приклад 1. Агентство інтелектуальної власності подало заявку на патент, в якій було скопійовано відомий рівень техніки, але зміст заявки був очевидним таким же. Патентні заявки, які подає агентство інтелектуальної власності, стосувалися різних областей технології, але зміст опису та формули винаходу був абсолютно однаковим, за винятком різних назв винаходів. Більше того, після того, як недобросовісна заявка на патент була помічена та добровільно відкликана, патентне агентство знову подало кілька ідентичних заявок від імені свого клієнта. На агентство було накладено адміністративне покарання у вигляді «відкликання ліцензії патентного агентства на ведення практики» через величезну кількість поданих недобросовісних патентних заявок.

2. Патентне агентство використовує неправдиву адресу та контакту інформацію для подання заявки на патент.

Приклад 2. СІРА виявило, що адреси та номери телефонів заявників за великою кількістю патентних заявок були неправильними. Наприклад, якщо заявником заявки на патент, поданою компанією з обмеженою відповідальністю агентства інтелектуальної власності, є компанія з адресою «Кімната 602 у будівлі», після перевірки на місці місцевим відомством інтелектуальної власності вони виявили, що у будівлі всього п'ять поверхів, а шостий поверх — дах, тож кімнати 602 немає.

Інший приклад: заявником заявки на патент, поданою компанією з обмеженою відповідальністю агентства інтелектуальної власності, є лікарня з певною адресою у місті, а після перевірки на місці місцевим відомством інтелектуальної власності це місце є житловим будинком та лікарні поблизу немає.

У цих випадках СІРА наклало адміністративні штрафи, наказавши двом агентствам припинити діяльність нових патентних агентств на шість місяців. Більше того, вони були внесені до чорного списку серйозних порушень та неблагонадійності.

3. Організоване виготовлення, перекупка та перепродаж патентів.

СІРА згадує два випадки недобросовісних заявок на патенти, пов'язаних з організованою перекупкою та перепродажем патентів.

Приклад 3. У третьому прикладі, щоб отримати фінансування для подачі заявки на патент для парку, підприємство та 50 пов'язаних з ним компаній найняли студентів місцевого університету для підготовки патентних заявок, і в заявках, як правило, подавали складені заявки та використовували складні механічні конструкції для досягнення простих функцій. При цьому ці компанії або їхні законні представники змінюють назви чужих програм протягом періоду авторизації на власні. Багато з них було змінено винахідником, а потім передано різним сторонам у багатьох місцях по всій країні після того, як заявку на патент було задоволено.

Приклад 4. У четвертому прикладі компанія сформувала великомасштабну недобросовісну групу заявок на патенти, і з 2018 до 2020 р. по всій країні було зареєстровано безліч підставних компаній без інвестицій у НДДКР, без персоналу в галузі НДДКР, а також без виробництва та експлуатації. Компанії подали 3602 незвичайні патентні заявки. Усі патентні претензії були сукупністю технічних характеристик і невинувато скорочували обсяг охорони. Водночас, визначені компанії також мають ряд патентних заявок, які змінюють заявника та винахідника протягом періоду авторизації. Таким чином, існує очевидний суб'єктивний намір обдурити фінансову допомогу та перепродати патент. Місцевий відділ з нагляду за ринком зобов'язав компанію повернути кошти фінансових субсидій за права ІВ та порушив проти угруповання кримінальне переслідування у прокуратурі та органах громадської безпеки.

Висновки. Те, що СНІРА останнім часом зосереджує зусилля на боротьбі з недобросовісними патентними заявками на винаходи є позитивною тенденцією. Ці патенти не йдуть на користь становищу Китаю як серйозного лідера у сфері ІВ. Давши зрозуміти, що такі патенти не приймаються, а агенції та компанії, які недобросовісно подають на них заявки, будуть суворо покарані та піддані судовому переслідуванню, середовище ІВ Китаю отримає велику вигоду у довгостроковій перспективі. Передбачається, що СНІРА й надалі боротиметься з цими недобросовісними патентними заявками. Зміна законів і правил щодо цього полегшить СНІРА подальшу боротьбу з цими недобросовісними патентними заявками в майбутньому.

Досвід Китаю у цій сфері діяльності, застосування рекомендацій ЕУІРО може бути корисним у законотворчій, адміністративній та судовій практиці в Україні, діяльності Національного офісу інтелектуальної власності та інновацій і Антимонопольного комітету України.

Список використаних джерел:

1. China: copying clothing style may constitute unfair competition. URL: <https://www.marks-clerk.com/insights/articles/china-copying-clothing-style-may-constitute-unfair-competition/>

2. Андрощук Г. О. Недобросовісність заявників торгових марок: аналіз зарубіжної та вітчизняної законодавчої і правозастосовної практики. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2020. № 5. С. 24–42.

3. STUDY ON BAD FAITH PATENT APPLICATION IN CHINA. URL: <https://ipkey.eu/sites/default/files/ipkey-docs/2022/1.%20Study%20on%20Bad%20Faith%20Patent%20Applications%20in%20China%20%5BPDF%20-%202.19MB%5D%5BEN%5D.pdf>.

4. Measures on Regulating Patent Applications Activities (Draft for Comment). URL: https://www.afdip.com/upfile/2021/02/20210226095839_747.pdf.

5. Reinout van Malenstein CNIPA's battle against bad faith patent applications. URL: <https://www.hfgip.com/news/cnipas-battle-against-bad-faith-patent-applications>.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ

*Бахарева О. В.,
молодший спеціаліст
НДІ інтелектуальної власності НАІПрН України
м. Київ, Україна*

Історія штучного інтелекту почалася у стародавньому світі, з міфів, оповідань та чуток про створення штучних істот, яких майстри обдарували розумом чи свідомістю. Зерна сучасного штучного інтелекту заклали філософи, які намагалися описати процес людського мислення як механічне маніпулювання символами. Ця робота досягла найвищої точки винайденням у 1940-х роках програмованого цифрового комп'ютера, машини, що ґрунтується на абстрактній сутності математичного міркування. Цей пристрій та ідеї в його основі надихнули невелику групу науковців почати серйозно обговорювати можливість побудови електронного мозку [1].

Сьогодні технології штучного інтелекту охоплюють ледь не усі сфери нашого життя і подаються як наднові досягнення науковців. Насправді поняття штучного інтелекту з'явилося ще в 1950-х, і основна проблематика з того часу змінилась не суттєво. До 1949-го р. комп'ютерам не вистачало ключового елемента для того, щоб говорити про якийсь інтелект, а саме пам'яті. Вони могли виконувати команди, але не могли їх зберігати, так само як й інформацію про команди, які вони вже виконали. До того ж користування такими комп'ютерами було дуже дорогим задоволенням, доступним лише найпрестижнішим університетам та великим технічним компаніям. Так, в перекладі на сучасні гроші орендувати один комп'ютер на місяць коштувало близько \$ 200 тис. Тож серйозні дослідження у сфері штучного інтелекту потребували суттєвого фінансування, яке могло стати реальністю лише за наявності хоч якихось початкових результатів у цьому напрямі, а не лише образів розумної комп'ютерної програми з наукової фантастики [2].

Штучний інтелект (artificial intelligence, AI) — це метод змусити комп'ютер чи програмне забезпечення «мислити» як людський мозок. Це досягається шляхом вивчення закономірностей роботи